

г) помогает введению новой информации в фонд теории педагогики (Ф.Ф. Королев);
д) обеспечивает уточнение, обогащение, систематизацию терминов и понятий в науке (В.Е. Гмурман, П.Р. Атутов);

е) создает систему научной информации, опирающуюся на объективные факты и логико-аналитический инструмент научного познания (Н.К. Гончаров, М.Н. Скаткин).

Эти признаки понятия «методология», определяющие ее функции в науке, позволяют сделать следующий вывод: методология педагогики – это концептуальное изложение цели, содержания, методов исследования, которое обеспечивает получение максимально объективной, точной, систематизированной информации о педагогических процессах и явлениях.

Определение целей и задач, форм и методов психолого-педагогической работы имеет большое теоретическое и практическое значение. Отметим в этом отношении лишь два важнейших положения. Точное знание целей воспитания дает педагогу-психологу четкое представление о том, какие человеческие качества он должен сформировать и, естественно, придает его работе необходимую осмысленность и направленность. В процессе социализации решаются две группы задач: социальной адаптации и социальной автономизации личности. Решение этих задач, по сути противоречивых и в то же время диалектических единых, существенно зависит от многих внешних и внутренних факторов. С.И. Гессен писал: «Давление внешней среды должно соответствовать внутренней силе сопротивления растущей личности ребенка. Центростремительная сила в человеке должна всегда превышать центробежные силы внешней культуры, но и непрерывно ощущать их возрастающий напор» [2, с.48]. Социальная адаптация предполагает активное приспособление индивида к условиям среды, а социальная автономизация – реализацию совокупности установок на себя, устойчивость в поведении и отношениях, которая соответствует представлению личности о себе, ее самооценке. Решение задач социальной адаптации и социальной автономизации регулируется кажущимися противоречивыми мотивами «Быть со всеми» и «Остаться самим собой». Несомненно, результатом социализации человека также является социальная активность – реализуемая готовность к действиям, которая проявляется в сферах социальных отношений человека. Критериями, которые свидетельствуют о социализации человека, являются: социальная адаптированность, социальная автономность и социальная активность [4, с.9].

Таким образом, можно определить, что выбор форм и методов психолого-педагогической работы, является неотъемлемым компонентом высокоорганизованной, структурированной психолого-педагогической системой деятельности с подростками, находящимися в условиях социальной депривации.

Список литературы:

1. Воспитание детей в школе: Новые подходы и новые технологии / Под ред. Н.Е. Щурковой. – М., 1998. – С. 138-142.
2. Гессен, С.И. Основы педагогики. – М., 1995. – С. 448).
3. Кочетов, А.И. Культура педагогического исследования. / А.И. Кочетов. – 2-е исп., перераб. и доп. – Мн., 1996. – С. 73-74.
4. Рожков, М.И., Байбородова, Л.В. Организация воспитательного процесса в школе: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / М.И. Рожков, Л.В. Байбородова. – М., 2000. – С. 9.
5. Педагогика. Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений / В.А. Сластенин и др. – М., 1997. – С. 40-54.

УДК 379.8(075.8)

СПЕЦЫФІКА МЕТОДЫКІ САЦЫЯКУЛЬТУРНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

*Каралькова Л.В., выкладчык
УА “ВДУ імя П.М. Маішэрава”*

За апошнія гады ў сацыяльна-культурнай сферы адбылося шмат змяненняў змястоўнага плану, але адносна методыкі СКД можна сведчыць, што яе распрацоўка не паспявае за сучаснымі пераменамі. Сёння неабходна развіццё метадычных высноў сацыякультурнай дзейнасці на новым трывалым навукова-тэарэтычным узроўні, аб'яднанне дасягненняў культурна-дасугавай тэорыі і вопыту, назапашанага ў паўсядзённым практыцы сацыякультурных устаноў.

Методыка СКД – гэта галіна сацыяльна-педагагічнай навукі, якая адказвае на пытанне: як ажыццяўляць фарміраванне асобы ва ўмовах вольнага часу. Яна прызначана ўзброіць работніка сацыяльна-культурнай сферы ўменнямі і навыкамі культурна-дасугавай і сацыяльна-педагагічнай дзейнасці, даць абгрунтаванне і разгарнуць сістэму накіраванага развіцця асобы, устанавіць заканамерныя сувязі паміж зместам, метадамі і формамі СКД.

Методыка сацыякультурнай дзейнасці цесна звязана з агульнай тэорыяй выхавання: яна ўяўляе сабой розныя ўзроўні пазнання адной і той жа аб'ектыўна існуючай з'явы. Калі тэорыя выхавання раскрываецца як сістэма навуковых ведаў аб заканамернасцях фарміравання асобы, то методыка дае гэтаму працэсу адпаведны арганізацыйны інструментарый. Вобразна кажучы, калі перад чалавекам (калектывам) пастаўлена задача вырыць катлаван, то далей мы павінны прапанаваць яму інструмент для выканання гэтай работы – ад рыдлёўкі да экскаватара. Методыка пераўтварае выхаванне як грамадскую з'яву ў сістэму канкрэтных выхаваўчых дзеянняў і дазваляе зрабіць развіццё асобы аб'ектам мэтанакіраванага педагогічнага кіраўніцтва.

Нягледзячы на кардынальныя змены ў грамадстве, якія адбыліся за апошнія дзесяцігоддзі, адыход ад ідэй камуністычнага выхавання, унутраная структура тыповых сацыякультурных метадаў і форм развіцця асобы застаецца нязменнай і яўляе сабой трыадзінства узаемазвязаных момантаў: паведамленне вызначанай інфармацыі – яе каштоўнасная інтэрпрытацыя – пабуджэнне людзей да практычнай дзейнасці. Уласна, розніца толькі ў тым, да якіх дзеянняў людзей заклікаюць, але заўсёды нязменнымі застаюцца элементы паведамлення, выхавання і пабуджэння.

Практычная рэалізацыя гэтых момантаў павінна грунтавацца, перш за ўсё, на спецыфічных асаблівасцях дзейнасці ў сацыяльна-культурнай сферы. У дадзенай тэорыі і практыцы да гэтага часу недаацэньваецца той факт, што выхаванне ва ўмовах сацыякультурнай сферы (СКС) ажыццяўляецца ў вольны час, і вельмі многія працэсы тут працякаюць інакш, чым у рамках вучэбных альбо вытворчых калектываў, функцыянуючых па месцы асноўнай дзейнасці дарослага чалавека.

Адна з галоўных асаблівасцей выхаваўчага працэсу ў СКС – дабравольнае ўключэнне асобы ў дзейнасць. Такая сітуацыя мае свае станоўчыя і адмоўныя якасці.

З аднаго боку, такая дабравольнасць спрыяе таму, што ўдзельнік з большай ахвотай і з меншымі хістаннямі прымае існуючыя тут правілы, нормы і патрабаванні. Прычым прымае іх без знешняга націску і санкцый. Менавіта па гэтай прычыне выхаванне ва ўмовах СКС так арганічна накладваецца на працэс самаразвіцця асобы. Факт дабравольнасці дзейнасці, заснаваны на асабістых інтарэсах і патрэбах чалавека, якія і прывялі яго ў тое альбо іншае дасугавае аб'яднанне, сам сабою здымае факт супраціўляльнасці выхаваўчаму ўздзеянню, якое ажыццяўляецца ў гэтым аб'яднанні.

З другога боку, дабравольнасць забяспечвае адметны характар утрымліваючых чалавека сувязяў. Удзельнік практычна ў любы момант можа выйсці з-пад выхаваўчага ўздзеяння, як кажуць, «прагаласаваць дзвярыма» за выбар той альбо іншай дасугавай дзейнасці. І тут асаблівую актуальнасць набываюць ўменні арганізатараў зрабіць гэтую сацыяльна-культурную дзейнасць цікавай, прыемнай, якая прыносіць пэўную асалоду.

Адметны характар выхаваўчага працэсу ў СКД яшчэ і ў тым, што ён грунтуецца на мэтанакіраванай педагогічнай арганізацыі асяроддзя, а сам работнік сацыяльна-культурнай сферы (менеджэр, сацыяльны педагог і т.д.) – гэта, перш за ўсё, арганізатар выхавання. Гэтым ён адрозніваецца, напрыклад, ад школьнага педагога, дзе перадача ведаў адбываецца нібы пераліванне непасрэдна з аднаго сасуда ў другі, ад настаўніка да вучня. Сацыякультурны работнік пераўтварае ў выхаваўчы фактар сацыяльнае мікраасяроддзе, і дзейнічае звычайна не прама, а праз нейкую трэцюю асабу альбо групу. З гэтага пункту гледжання працэс выхавання ўяўляе сабой арганізаванае ўзаемавыхаванне.

Працэс развіцця асобы забяспечваецца шэрагам сацыяльных фактараў: складам калектыву, узаемаўплывам, штодзённай дзейнасцю чалавека і т.д. Будуючы методыку выхаваўчага працэсу, ў СКС неабходна не проста абавірацца на рэальна існуючыя адносіны, а арганізоўваць іх на падставе спецыяльнай сацыяльна-педагогічнай сітуацыі. У гэтым выпадку сацыяльна-культурная дзейнасць у пэўным сэнсе пераплятаецца з арганізатарскай, і педагогічнае ўздзеянне падмацоўваецца ўздзеяннем не проста асяроддзя, але арганізаванага асяроддзя.

Методыка СКД вызначаецца спецыфікай арганізацыі зместу выкарыстаннага матэрыялу, які характэрнызаецца пэўнай шыратой і аб'ёмнасцю. У адрозненні ад фармальнай сферы выхавання, напрыклад у навучальнай установе, арганізатар выхаваўчага працэсу ў СКС не абмежаваны жорсткімі рамкамі вучэбнага працэсу, вольны ў выбары формы падачы матэрыялу, выкарыстоўвае ўзоры паводзін у выглядзе прыкладаў з рэальнага жыцця і мастацкіх вобразаў, актуальную інфармацыю з падзей сённяшняга дня. Паралельна ідзе рэгуляванне назапашанага ўласнага вопыту ўдзельніка, – гэты вопыт таксама з'яўляецца кампанентам зместу выхаваўчага працэсу. Безумоўна, што сам змест выхавання ў сацыякультурнай сферы з'яўляецца крыніцай і ўмовай фарміравання інтарэсаў і патрэб чалавека.

Даследаванні сведчаць, што працэс выхавання ў СКС, нягледзячы на азначаны нефармальны характар, пра ўмелай арганізацыі бывае больш эфектыўным, чым у фармальнай сферы – школе, сярэдняй альбо вышэйшай навучальнай установе. Перш за ўсё гэта тлумачыцца апорай на ўласны інтарэс, які прывіёў чалавека ў дадзенае дасугавае аб'яднанне. Менавіта гэты інтарэс здымае эфект супраціўлення выхаваўчаму працэсу, чалавек сам жадае папоўніць свае веды, ліквідаваць дыфіцыт у зносінах, атрымаць сацыяльную ацэнку свайго дасугавага захаплення і т.д.

Таким чином, методика сацьяльна-культурнай дзейнасці – гэта сукупнасць правілаў, патрабаванняў і прыёмаў псіхолога-педагагічнага ўздзеяння на свядомасць, пачуцці і паводзіны людзей ва умовах вольнага часу;

- навука аб шляхах рэалізацыі задач развіцця асобы сацьяльнымі інстытутамі і ўстановамі, прызначанымі стымуляваць грамадска-культурную актыўнасць насельніцтва ў вольны час.

УДК 376.1

ПРОБЛЕМА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ-ОЛИГОФРЕНОПЕДАГОВ В ОЦЕНКЕ СОЦИАЛЬНОГО ОПЫТА УЧАЩИХСЯ ВСПОМОГАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЫ

*Кухаренко Т.С., аспирант
УО «ВГУ им. П.М. Машерова»*

Потребность в объективной оценке результатов деятельности человека всегда была и остается одной из самых значимых в любой сфере человеческой деятельности. И чем разносторонней, многогранней эта деятельность, тем сложнее оценить ее результат.

В документах по реализации Комплексного проекта модернизации образования подчеркивается, что сложившаяся на сегодняшний день система оценки качества учебных достижений учащихся в школе трудно совместима с требованиями модернизации образования. К наиболее серьезным недостаткам относятся:

– направленность оценки исключительно на внешний контроль, сопровождаемый педагогическими и административными санкциями, а не на внутренний контроль, направленный на самоорганизацию и самооценку учеником собственной деятельности;

– преимущественная ориентация контрольно-оценочных средств на проверку репродуктивного уровня усвоения, на проверку лишь фактологических и алгоритмических знаний и умений, а не на продуктивный уровень усвоения, ориентированный на умения учащихся применять знания, действовать в неопределенной ситуации, владеть способами практической деятельности.

Основными условиями модернизации системы контроля и оценки учебных достижений являются:

– открытость требований к уровню подготовки обучающихся и процедур контроля для всех участников образовательного процесса: обучающихся, родителей, педагогов, специалистов, широкой общественности;

– создание системы оценки достижения требований образовательных стандартов в процессе текущего и итогового контроля, адекватной новым образовательным целям и направленной на совершенствование системы образования; стандартизация и объективизация оценки качества подготовки выпускников школ с помощью системы внешнего контроля;

– введение, дополнительно к традиционным, новых видов, форм, методов и средств оценки динамики продвижения учащихся в учебном и внеучебном процессе, способствующих повышению мотивации и интереса к обучению, а также учитывающих индивидуальные особенности учащихся.

Таким образом, разработка новой системы оценки качества – это чрезвычайно актуальное и проблемное направление реализации Комплексного проекта модернизации образования. Во всём мире, реализуется этот проект, идет интенсивная работа по формированию критериев качества и поиску способов его оценивания [1].

Для существенного понимания данной проблемы необходимо уточнить, что понимается в современном образовании под термином «социальный опыт».

Цель нашего исследования - дать сущностную характеристику понятию «социальный опыт»; выявить инструментарий для оценки социального опыта у учащихся вспомогательной школы.

В соответствии с данной целью были поставлены следующие задачи:

– предотвращение проблем у будущих педагогов в оценивании уровня сформированности социального опыта учащихся;

– расширение опыта будущих педагогов по проблеме оценивания уровней сформированности социального опыта учащихся;

– разработка примерного инструментария для оценки уровня сформированности социального опыта учащихся;

– развитие у будущих педагогов творческого подхода к оцениванию уровней сформированности социального опыта учащихся.

Для выявления уровня сформированности социального опыта у учащихся I отделения используются методы анкетирования и тестирования. Достоинством приведенных методик является их универсальность, удобство и экономичность в проведении исследования и обработке результатов. А для учащихся II отделения наблюдение.